

REMISSVAR

2020-03-04

Dnr: BO 2019-0340-2

Utbildningsdepartementet

Betänkandet (SOU, 2019:18) För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering – modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål

(dnr U2019/01794/S)

Inledning

Barnombudsmannen har beretts möjlighet att inkomma med ett remissvar på betänkandet om modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål. Utredningen lämnar förslag och rekommendationer i syfte att utveckla och öka deltagandet i modersmålsundervisningen samt förstärka nyanlända elevers rätt till studiehandledning på modersmål. Utredningen bedömer att dessa åtgärder i förlängningen kommer att leda till förbättrade studieresultat. Barnombudsmannens synpunkter på denna remiss tar sin utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) som sedan 1 januari, 2020, är lag.

Ämnet modersmål

Barnombudsmannen tillstyrker utredningens förslag om att ämnet modersmål ska regleras i timplanerna för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

Idag kan undervisning i ämnet modersmål anordnas utanför den garanterade undervisningstiden och efter skoldagens slut vilket innebär att eleverna är trötta och att det kan konkurrera med fritidsaktiviteter.¹ Förslaget att reglera ämnet modersmål i timplanen innebär att omfattningen av modersmålsundervisningen inte kan variera från skola till skola och att ämnet inte kan läsas utanför den garanterade undervisningstiden. Barnombudsmannen välkomnar förslaget som går i riktning mot en mer likvärdig utbildning för barn som läser ämnet modersmål och som kan bidra till att höja statusen för ämnet. Förslaget stämmer även väl överens med barnkonventionens artiklar 28 och 29 om rätten till utbildning samt barnets rätt till vila, fritid och lek enligt artikel 31.

Barnombudsmannen ställer sig positiv även till övriga förslag som stärker elevers rätt till modersmålsundervisning och anser att utredaren antar ett barnrättsperspektiv och utgår från barnkonventionen. Förslagen om att antal deltagande elever inte ska begränsa huvudmannens skyldighet att anordna undervisning i modersmål och att ensamkommande elever får rätt till modersmålsundervisning trots att språket inte är elevens dagliga umgängesspråk ligger i linje med den princip i barnkonventionen som anger att barn ska behandlas lika och inte diskrimineras (artikel 2).

¹ För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering - modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål (SOU 2019:18) sid. 22.

Förstärkt rätt till studiehandledning på modersmål för nyanlända elever

I betänkandet beskriver utredaren att studiehandledning på elevens modersmål har gynnsamma effekter för nyanlända elevers kunskapsutveckling.² Utredningen föreslår att den förstärkta rätten till studiehandledning ska ges till elever även i årskurs 1-6 och inte bara i årskurs 7-9 som det är idag. Barnombudsmannen välkomnar förslaget och ser att det skulle bidra till bättre förutsättningar att ta till sig ordinarie undervisning och lägga grunden för en bra skolstart. Barnombudsmannen vill samtidigt betona vikten av att vid alla beslut som rör barn ska det beaktas vad som bedöms vara barnets bästa utifrån barnkonventionens artikel 3.

Alla barn i Sverige ska ha samma rättigheter oavsett var i landet barnet är bosatt. Att som utredaren föreslår, ge Skolverket i uppdrag att samordna och driva utvecklingen av studiehandledning på modersmålet för att garantera en hållbar och långsiktig strategi för fortsatt utveckling, anser Barnombudsmannen vara ett bra förslag i riktning mot ökad likvärdighet i svensk skola.

Föredragande i ärendet har varit utredaren Petra Dahlström.

Elisabeth Dahlin
Barnombudsman

² För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering - modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål (SOU 2019:18) sid. 26.